

Unitat didàctica:
LES COMARQUES A CATALUNYA

Segon curs de Cicle Mitjà.
4 sessions en gran grup i 4 sessions amb la meitat de la classe, al segon trimestre.

CONTINGUTS

FETS I CONCEPTES

- Tipus de comarques: comarques de muntanya, comarques d'interior, comarques de costa.
- Les capitals comarcals.
- La distribució de la població a Catalunya per comarques.
- La densitat de població, representada en un mapa.

PROCEDIMENTS

- Compleció d'un mapa comarcal de Catalunya.
- Selecció de les característiques que defineixen els diferents tipus de comarca.
- Identificació de la comarca pròpia.
- La distribució de la població a Catalunya per comarques.
- La densitat de població, representada en un mapa.
- Compleció d'un mapa sobre els límits de Catalunya.

ACTITUDS, VALORS I NORMES

- Foment d'una actitud de respecte vers les comarques i les diverses costums i maneres de viure.
- Gust i satisfacció per la feina ben feta.
- Interès per fer aportacions a l'aula i respecte per les dels companys i companyes.

OBJECTIUS DIDÀCTICS

L'alumne/a ha de ser capaç de:

- Completar el mapa comarcal de Catalunya.
- Conèixer la pròpia comarca.
- Seleccionar les característiques que defineixen els diferents tipus de comarca.
- Aprendre el nom de les comarques i les seves capitals comarcals.
- Completar un mapa sobre els límits de Catalunya.
- Analitzar la distribució de la població a Catalunya per comarques.
- Ser capaç de representar en un mapa la densitat de població.
- Mostrar una actitud de respecte vers les comarques i les diverses costums i maneres de viure.

OBJECTIUS TIC

- Obtenir la informació escrita i les imatges a través de mitjans electrònics.
- Conèixer una base de dades electrònica d'accés lliure per a obtenir la informació.
- Organitzar la informació obtinguda a partir d'unes pautes prèviament establertes.
- Usar el programa Gimp per a la confecció d'un mapa i mostrar les dades recollides.
- Obrir, desar, recuperar i imprimir documents.

ACTIVITATS

PRIMERA SESSIÓ

EL NOM DE LES COMARQUES.

Presentarem un mapa de comarques gran que penjarem en un lloc visible de l'aula. Iniciarem una conversa que ens servirà per constatar els coneixements previs dels nostres alumnes (Avaluació inicial).

Situarem al mapa la pròpia comarca, i entre tots i totes en remarcarem les característiques més importants.

Després, els lliurarem una còpia del text: EL NOM DE LES COMARQUES.

Entre tots i totes en farem una lectura, que ens servirà de motivació per iniciar l'estudi de les comarques i les seves capitals.

Assenyalarem al mapa les comarques esmentades al text.

Esbrinarem com hem de buscar al mapa i als atles de l'aula, el nom de les capitals.

EL NOM DE LES COMARQUES

No et semblen molt curiosos alguns dels noms de les comarques de Catalunya? Per exemple: com és que n'hi ha una que es diu la Selva si a Catalunya no n'hi ha cap de selva? Doncs encara que no t'ho sembli, sí que n'hi ha, perquè selva vol dir "bosc frondós", i la comarca que porta aquest nom era un gran bosc.

De fet, moltes comarques porten el nom d'elements naturals: una garrotxa és un terreny aspre, Bages, vol dir "terres baixes", les maresmes són aiguamolls, Vallès prové de vall...

Altres comarques prenen el nom d'accidents geogràfics: per exemple, el Garraf és un massís; l'Anoia, un riu, i la Segarra, un altiplà.

També hi ha comarques que tenen un nom històric, com l'Urgell, l'Empordà, el Pallars o la Cerdanya, que són noms de comtats medievals.

I, encara, hi ha les comarques amb un nom derivat de la capital comarcal: el Solsonès, el berguedà... Devia ser una feinada donar nom a totes les comarques, oi?

SEGONA SESSIÓ

COMARQUES DE MUNTANYA, D'INTERIOR I DE COSTA

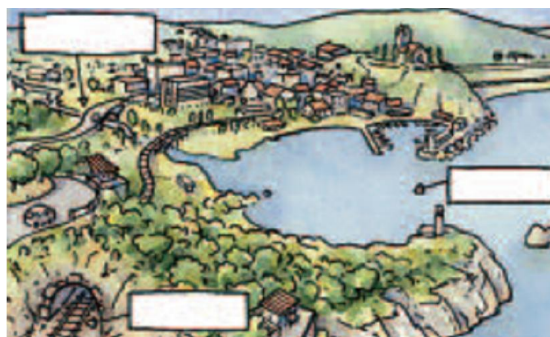
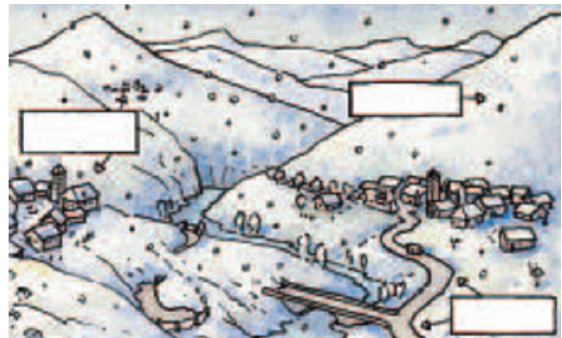
En aquesta sessió treballarem amb els i les alumnes els diferents tipus de comarques: comarques de muntanya, comarques d'interior, comarques de costa.

Ho farem a partir de dos textos que il·lustren el dia a dia d'un nen i d'una nena de la mateixa edat que els i les nostres alumnes, i que viuen respectivament a la Vall d'Aran i a l'Alt Penedès.

El tercer text l'hauran d'elaborar ells i elles a partir de la descripció de la seva realitat. Establirem d'aquesta manera una relació entre la llengua escrita i les ciències socials.

En gran grup comentarem les característiques de cada tipus de paisatge, i els orientarem per tal que en el seu text hi apareguin les comparacions.

Sempre tindrem present el mapa de comarques i unes imatges com les de sota on hi assenyalarem les característiques més rellevants de cada tipus de paisatge.

"Diferents paisatges, diferents maneres de viure"

Hola, sóc la Clara i tinc 9 anys. Visc a Sant Pere, un poble de la comarca de l'Alt Penedès, molt a prop de la capital de comarca que és Vilafranca del Penedès. El poble hi ha 290 habitants. Visc en una casa de dues plantes, al mig del carrer Major.

L'escola és una mica especial, a la mateixa classe hi ha 3r, 4t, 5è i 6è, i només som 17! El que més m'agrada és treballar amb els ordinadors i l'educació física. La setmana vinent farem una excursió a Barcelona per visitar la Sagrada família i la Pedrera de Gaudí.

Els pares treballen en una empresa que s'encarrega de la fabricació del vi. Sabeu com ho fan? Doncs molt fàcil: seleccionen el raïm i el premsen. El most obtingut el deixen fermentar en una grans dipòsits. Després posen el vi en botes perquè envelleixi. Finalment el vi és embotellat. Jugo a bàsquet a Vilafranca i també faig castells.

Clara

Em dic Bernat i tinc 9 anys. Visc a Sentís, un poblet de la Vall d'Aran, al Pirineu. Abans hi vivia molta gent, però ara només som 13 habitants. La meva germana i jo som els únics nens del poble. A l'estiu hi ve força gent a passar les vacances.

Els pares són pagesos i també tenim una granja de vaques.

No hi ha escola, ni botigues, ni edifici de l'ajuntament. Només una petita ermita. Visc en una masia molt gran.

Cada matí ens llevem molt d'hora per anar a l'escola a Viellha. Ens hi porten els pares amb el 4x4. A vegades, quan neva el camí queda tot tapat i no podem anar a escola. Aquí, durant molts mesos les muntanyes estan nevades i fa força fred.

Quan tenia 3 anys vaig aprendre a esquiar i ara ja en se molt. Hi vaig molt sovint amb els pares i la germana, però el que m'agrada més és la "setmana blanca" de l'escola.

Bernat

LA DENSITAT DE POBLACIÓ DE LES COMARQUES CATALANES

Per aquesta activitat seran necessàries quatre sessions de 60 minuts, amb la meitat del grup, és a dir 12 alumnes, excepte 20 minuts de la primera sessió i 10 minuts de la segona, en que es treballarà amb tot el grup classe. Això vol dir que cadascú dedicarà a aquesta activitat 2 hores, les altres 2 farà un treball de càlcul a l'aula ordinària i amb una altra mestra.

TERCERA I QUARTA SESSIÓ

Es proposa l'ús de bases de dades demogràfiques i en aquests cursos cal que l'activitat sigui guiada. Per això, una part de la primera sessió es dedicarà a presentar-ne els continguts i es farà una exposició col·lectiva per part de la mestra, utilitzant el canó amb la finalitat de donar a conèixer la pàgina web, els continguts i les activitats a realitzar (20 minuts).

A continuació, amb la meitat del grup, iniciaran la cerca de dades demogràfiques, que anotaran en una taula que se'ls haurà explicat i lliurat prèviament. Se'ls facilitarà l'adreça a consultar (<http://www.idescat.net/>) i els passos a seguir donat que són alumnes de cicle mitjà.

El primer grup, cercarà i anotarà les dades de 20 comarques i el segon grup de les restants, 21. Els nens i nenes treballaran a l'aula d'informàtica, compartint un ordinador cada dues persones.

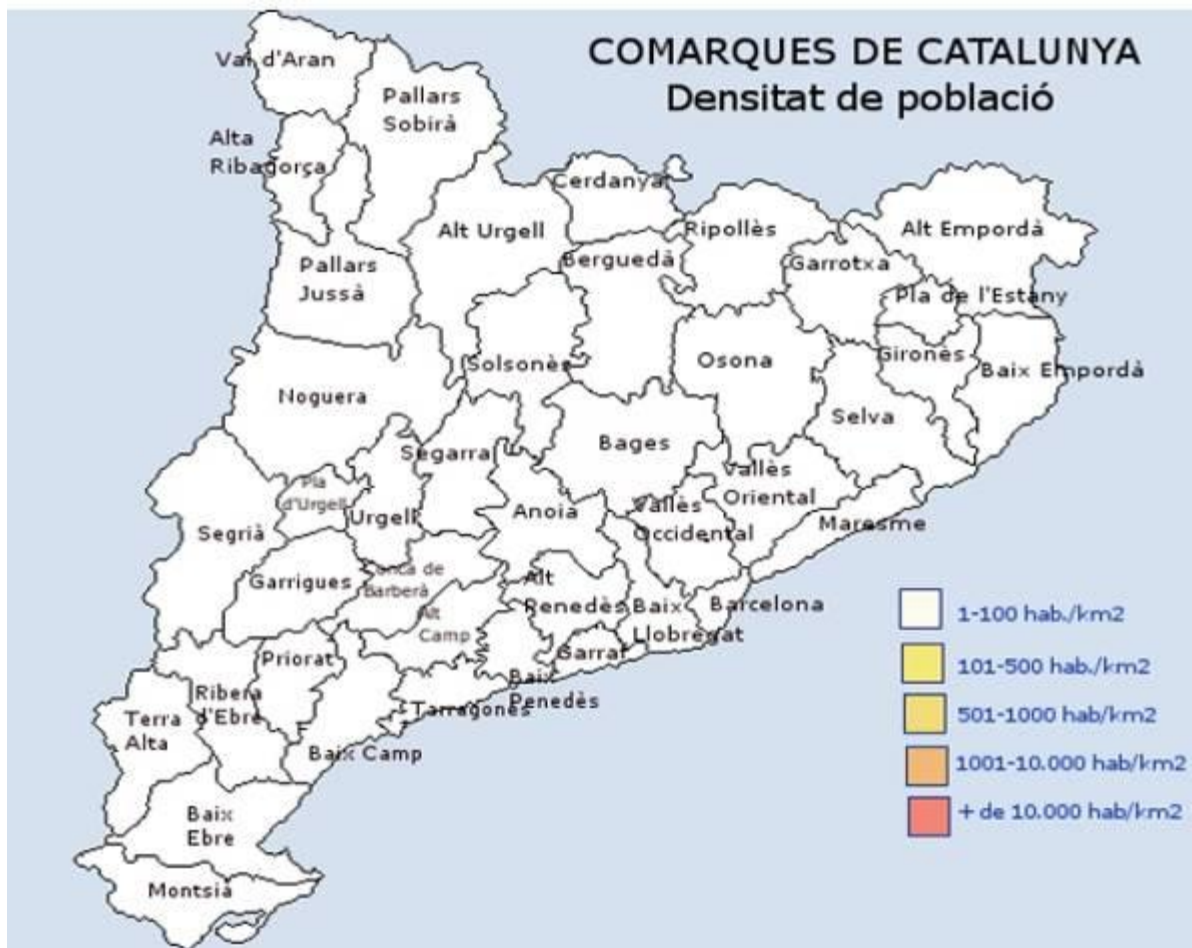
CINQUENA I SISENA SESSIÓ

MAPA DE LA DENSITAT DE LA POBLACIÓ

La primera part de la cinquena sessió (10 minuts) serà col·lectiva: es dedicarà a completar les dades de la taula, donat que cada grup ha treballat la meitat de comarques de Catalunya.

A continuació, amb la meitat del grup, a l'aula d'informàtica elaboraran per parelles el mapa de la densitat de població. Per fer-ho faran servir el programa de disseny gràfic GIMP i l'arxiu que trobaran a la T, quart curs, anomenat: catalunya.jpg. Aquest mapa l'he elaborat a partir d'un mapa mut de comarques trobat a:

<http://www.xtec.cat/recursos/socials/mapes/catalunya.htm>

Catalunya.jpg

Al final d'aquesta sessió, es farà una posada en comú per treure conclusions del treball realitzat.

(Fulls de treball per a l'alumnat)

Ara elaborarem un mapa de la densitat de població de les comarques de Catalunya. Per fer-ho, segueix aquests passos:

- Obre el programa de dibuix GIMP.
- Ves a fitxer i obre un arxiu anomenat catalunya.jpg
- Pinta el mapa, utilitzant les eines següents:

Amb l'eina COMPTAGOTES copia el color de la llegenda.

Amb l'eina CUBELL DE PINTURA omple amb el color triat cada comarca

SETENA SESSIÓ

COL·LECCIÓ DE COMARQUES I CAPITALS

En aquesta sessió cada alumne confeccionarà una col·lecció de targetes per tal d'aprendre i memoritzar de forma lúdica les comarques i les seves capitals.

Demanarem a l'alumnat que portin de casa una caixa de fusta, cartró o plàstic per tal d'emmagatzemar les targetes.

Aquestes tindran les següents característiques:

- Cartolina de colors: verd, per a les comarques de muntanya, groc per a les d'interior i blau per a les de costa.
- Al davant, i en majúscules hi anotaran el nom de la comarca i a la part posterior, amb lletra minúscula la capital.
- Com a material de consulta utilitzaran el mapa, l'Atles i també els dos ordinadors d'aula.

ALT EMPORDÀ

Figueres

VALL D'ARAN

Viella

BAGES

Manresa

VUITENA SESSIÓ

EL JOC DE LES COMARQUES

Aquesta sessió es desenvoluparà a l'aula d'informàtica, els primers 45 minuts. Asseguts per parelles treballaran a l'ordinador El joc de les comarques.

A l'aula ordinària els últims 15 minuts, se'ls lliurarà un mapa mut mida DINA-3, on hi hauran de situar el màxim nombre de comarques i capitals possibles. Aquesta serà l'activitat d'avaluació.

(Fulls de treball per a l'alumnat)

EL JOC DE LES COMARQUES

Obriu un navegador i teclegeu l'adreça següent:

<http://www.municat.net/pagines/info/escola/escola.htm>

A la part inferior a la dreta, clicant a sobre de la informació veureu con funciona el programa.

Després de 45 minuts de treballar aquest programa, ves a l'aula i completa el mapa mut, amb el màxim nombre de comarques i capitals que puguis.

Comarques de Catalunya

REQUERIMENTS DE PROGRAMARI I MAQUINARI

- Ordinadors amb connexió a Internet.
- Navegador per accedir a:

PeI JOC DE LES COMARQUES:

<http://www.municat.net/pagines/info/escola/escola.htm>

Per treballar la densitat:

<http://www.idescat.net/>

<http://www.xtec.cat/recursos/socials/mapes/catalunya.htm>

- Programa Gimp. El GIMP és un programa de lliure distribució que s'utilitza per a fer dibuixos, retocar fotografies i dissenyar imatges.

AVALUACIÓ

Avaluació Inicial

Activitat de conversa inicial.

Avaluació sumativa

Al llarg de tot el procés la mestra anirà anotant les observacions i aspectes que consideri rellevants, en una taula de doble entrada on hi figurin els ítems avaluar i el nom dels i les alumnes.

Avaluació formativa.

Activitat número 8 que consisteix en completar un mapa mut amb el màxim nombre de comarques i capitals. Els resultats es poden recollir també a la taula abans esmentada.

Per a avaluar la U.P. s'usarà la taula de recollida de dades, el document amb el mapa i les aportacions orals de cadascú i cadascuna, el dia que es treuen conclusions i es conclou l'activitat.

D'aquesta manera es pot avaluar els continguts tant de caràcter conceptual (aplicació dels continguts treballats a l'aula) i procedimental (obtenció i tractament de la informació).